

Yttrande över slutbetänkandet Datalagring och åtkomst till elektronisk information (SOU 2023:22)

Södertörns tingsrätt har granskat betänkandet, utifrån de intressen som tingsrätten har att beakta. Tingsrätten, som i stora delar lämnar förslagen utan några invändningar, vill framföra de synpunkter som följer nedan.

Geografiskt riktad lagring

Tingsrätten instämmer i de synpunkter som förs fram i det särskilda yttrandet gällande att utformningen av geografiskt riktad lagring i betänkandet dels ger dålig träffsäkerhet, dels består i oförändrad omfattning även om den allvarliga brottsligheten i Sverige skulle sjunka. Som vidare påpekas i det särskilda yttrandet innehåller varje avgränsning av det område som ska omfattas av geografiskt riktad lagring ett mått av godtycklighet. De invändningar som förs fram i betänkandet mot att låta antalet grova brott styra var geografiskt riktad lagring ska ske framstår som mindre övertygande. Tingsrätten anser att det finns anledning att i den fortsatta beredningen överväga det alternativa förslaget till utformningen av geografiskt riktad lagring som har presenterats i det särskilda yttrandet.

Konsekvenser för myndigheter

Utredningen har i konsekvensanalysen för myndigheter (13.4.3) funnit att förslagen kommer att medföra en högst marginell påverkan på de allmänna domstolarna. Förslaget om geografiskt riktad lagring innebär dock att det i vissa delar av Sverige kommer att lagras en större mängd information än idag, vilken är åtkomlig genom hemliga tvångsmedel. Även om genomförandet av förslaget skulle leda till att antalet ärenden om hemliga tvångsmedel på en nationell nivå inte förändras nämnvärt kommer ärendena att vara ojämnt fördelade över landet. I områden som omfattas av geografiskt riktad lagring lär den ökade tillgången på information också leda till att åklagare i större utsträckning begär att få del av den. Detta kommer i sin tur medföra en ökad arbetsbörda för de allmänna domstolarna i berörda kommuner. Tingsrätten anser att de förväntade ökade kostnaderna för domstolarna inte beaktats i tillräcklig utsträckning. De ekonomiska konsekvenserna för rättsväsendet bör därför övervägas på nytt i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Samhällspolitiska konsekvenser

I kommittédirektivet har regeringen särskilt framhållit att utredningen ska beskriva vilka konsekvenser de förslag som lämnas har för det nationella och internationella skyddet för mänskliga rättigheter, inklusive den personliga integriteten, och för möjligheterna att kommunicera på ett säkert sätt.

I konsekvensanalysen har utredningen funnit att den förändrade anpassningsskyldigheten inte bedöms påverka risken för intrång i den personliga integriteten på ett nämnvärt sätt (13.4). Skälet för den bedömningen utvecklas inte.

Utredningen har lämnat ett förslag på anpassningsskyldighet för tillhandahållare av allmänt tillgängliga Noik som medför att totalsträckskryptering mellan sändare och mottagare inte ska kunna förhindra ett beslut om HAK (10.4.3). Det innebär att tillhandahållare av allmänt tillgängliga Noik, enligt förslaget, måste möjliggöra åtkomst till kommunikationen även om den är fullt krypterad mellan sändaren och mottagaren. En sådan anpassningsskyldighet är en generell inskränkning av den personliga integriteten, som inte kommenteras i konsekvensanalysen.

Implementeringen av anpassningsskyldigheten kan vidare potentiellt leda till en situation där skyddet för kommunikationssekretessen för totalsträckekryptering generellt försvagas, vilket är något som bör noggrant övervägas och utvärderas i samband med implementeringen av förslaget. Utredningen nämner flera lösningar på anpassningsskyldigheten som skapar sårbarheter i systemen. Även om utredningen inte rekommenderar sådana lösningar, kan anpassningsskyldigheten potentiellt leda till att sådana används, då den närmare utformningen av de tekniska lösningarna överlämnas till tillverkarna.

Konsekvenserna av en förändrad anpassningsskyldighet för den personliga integriteten och möjligheten att kommunicera på ett säkert sätt framstår utifrån kommittédirektivet som underutredda i betänkandet. Frågan bör beaktas i den fortsatta beredningen.

I handläggningen av ärendet har deltagit chefsrådmannen Tord Pettersson, tf. chefsrådmannen Anders Larsson och tingsfiskalen Philip Stålhandske, föredragande.

Tord Pettersson

Philip Stålhandske